

Province
de Liège

Blegny-Mine

Voorstellingdossier

Met de steun van de Provincie Luik, van de Gemeente Blegny, van het
Commissariaat Generaal voor Toerisme van Wallonië en van EFRO

VISIT
Wallonia
.be

Blegny-Mijn : meer dan 40 jaar in dienst van het industrieel erfgoed

De geslaagde geschiedenis over de omschakeling van de steenkoolmijn van Argenteau naar een toeristisch en erfgoed oord

De steenkoolmijn van Argenteau, nu genaamd Begny-Mijn, is gelegen in Trembleur, op het grondgebied van de gemeente Blegny, op vijftiental kilometers van Luik, in het voorland van Herve. De mijn is op het platteland gelegen, een honderdtal meters boven het Maasniveau, en is de laatste concessie in het Noordoosten van het Luikse bekken.

In tegenstelling tot andere mijnexploitaties, de concessie van Argenteau – Trembeur is geaard door de relatieve lage diepte, sommige lagen raken zelfs de bovenlagen van het platteland in de nabije omgeving. Het belang van het domein bestaat enerzijds in de omschakeling naar een toeristische attractie en een industrieel erfgoed oord en anderzijds in het behoud van de twee schachten uit verschillende tijdperken (XIXe en XX^{ste} eeuw), waarvan de meest recente nog steeds in bedrijf is en de toegang tot de ondergrondse galerijen op -30 en -60 meter verzekert.

1. HISTORIEKE

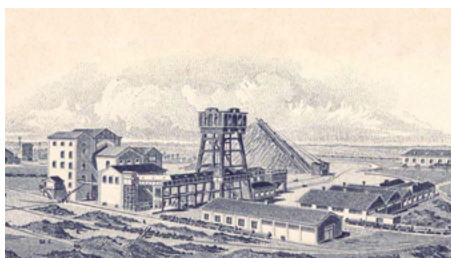
De steenkoolontginning begint vanaf de XVIe eeuw onder impulsie van de monniken van de Abdij Val-Dieu, die eigenaars waren van een steenkoolgebied.

Een eerste concessie, die van Trembleur, toegekend in 1779 aan Gaspard Corbesier, kenmerkte het begin van de industriële uitbating. De nakomelingen verkregen ook de concessie van de buurtstreek, deze van Argenteau. De twee vennootschappen, in totaal 879 ha, werden verenigd in 1883 maar de maatschappij werd ontbonden in 1887. De activiteiten werden toen voor 30 jaar stilgelegd.

Een nieuwe vennootschap werd in 1919 opgericht door enkele industriëlen onder de naam N.V. Steenkoolmijn van Argenteau. In 1922 nam de familie Ausselet het beheer in handen en steeg de productie snel tot een capaciteit van 84.000 ton per jaar in 1931 (tegen 10.000 ton voor de eerste sluiting).

Dan komt wereldoorlog II waarin Schacht Nr 1 en de kolenwasserij opgeblazen werden. De ontginning ging verder via de schacht Nr 2, Schacht "Marie", maar aan een vertraagd tempo. Tijdens de periode 1942-1948 werd de wederopbouw van Schacht Nr 1 en de kolenwasserij uitgevoerd en hernam de volledige productie. In 1970 bereikte de jaarlijkse productie een record met 232.000 ton met een bezetting van +/- 680 personen.

In 1975 besliste het Ministerie van Economische en Sociale zaken de stopzetting van de staatssubsidies aan de Waalse steenkoolmijnen. Eén voor één gingen de overblijvende Luikse zetels dicht. De zetel van Argenteau kreeg de twijfelachtige eer om als laatste haar productie te stoppen en dit op 31 maart 1980 ■

Overzicht van het geheel der steenkolenmijn in de jaren 1930

De installaties van Schacht 1 in de jaren 1970
© Paul Donnay

2. DE OMSCHAKELING

De zeverij-wasserij en Schacht 1

De sluiting had tot een definitief einde van de steenkoolmijn van Argenteau kunnen leiden. Ze zou zo verkommerd zijn tot een industriële ruïne, blootgesteld aan vandalisme en wildgroei.

Door de onvolprezen en vrijblijvende inzet van de Provincie Luik en in het bijzonder, de Heer Gouverneur Gilbert Mottard, heeft men een blijvende herinnering aan de Luikse mijnwerker kunnen bewaren voor het nageslacht.

In 1978 werd besloten tot de omschakeling en de uitbreiding tot een toeristisch centrum. In 1980 heeft de Provincie Luik de eigendommen aangekocht en de eerste bezoekers daalden al begin juni 1980 in de ondergrondse galerijen af, dit twee maanden na de sluiting. De bemaling van het ondergrondse mijnwater naar de bovengrond zorgde voor enorme problemen. In 1983 loste de Franse Gemeenschap het probleem op door te investeren in het domein om de rondleidingen te laten doorgaan op de verdiepingen -30 en -60 meter.

Dankzij de intense samenwerking tussen de Franse Gemeenschap (ondersteund in 1994 door het Waalse Gewest en heden door het commissariaat generaal van toerisme) en de Provincie Luik, ondersteund door de Toeristische Federatie en de gemeenten Blegny en Dalhem, bijgestaan door twee regionale verenigingen, steeg het jaarlijks bezoekersaantal snel tot 50.000 personen. Door gebruik te maken van de Europese fondsen heeft de infrastructuur van het museum en het domein, vanaf 1990, een ware facelift ondergaan die het educatieve aspect en de ontspanning ten goede is gekomen.

De grens van 100.000 inkomkaarten werd in hetzelfde jaar nog overschreden en eveneens in de daaropvolgende jaren om nu tussen 130.000 en 160.000 personen per jaar te komen.

In 2000, worden de was- en sorteerinstallaties aan de bezoekers voorgesteld. In 2011, wordt het domein beschermd en in 2012, krijgt hij, samen met de drie andere belangrijkste mijnsites van Wallonië, de voornaamste titel van het werelderfdeel van de UNESCO ■

3. MERKWAARDIGHEDEN

Blegny-Mine presenteert een viervoudige interesse op het vlak van industrieel erfgoed :

Vooreerst technisch : de site beschikt zowel over een nogal recente infrastructuur, Schacht Nr 1 die toegang geeft tot de ondergrondse galerijen, met de betonnen schachttoren, de kolenwasserij “Evence-Coppee” en de steenberg, daterend van na de tweede wereldoorlog, en een ouder gebouw, Schacht “Marie” (1849), uitgerust met de klassieke metalen schachtbok.

Vervolgens **op menselijk vlak** : aangezien de rondleidingen verzorgd worden door oud-mijnwerkers of door hen opgeleide professionele gidsen, is dit een unieke gelegenheid om zowel op technisch als op emotioneel vlak het mijnwerkersleven te ervaren.

Op wetenschappelijk vlak : dankzij het Luikse Documentatie- en Archievencentrum van de Industriële Mijnnijverheid (CLADIC), geopend eind 2003, beschikt men over een grote verzameling over de Luikse mijnen en hun mijntechnieken, ter plaatse gratis consulteerbaar of langs internet (www.bibliocladic.be).

Zijn steenbergen zijn eveneens van groot **natureel** belang. Ze maken het mogelijk om te begrijpen hoe het leven zich vestigt en ontwikkelt vanaf een onvruchtbaar terrein. De steenbergen maken deel uit van het natuur netwerk geïntroduceerd door Natogora

Tenslotte **op museaal vlak** : de Puits-Marie herbergt een grote permanente tentoonstelling die er werd ingericht in samenwerking met het Centrum voor de Geschiedenis van Wetenschap en Technologie van de Universiteit van Luik ■

4. MIJNONTDEKKINGSACTIVITEITEN

Galerij van de mijn

Aanvoerwagensdemonstratie

Schacht 1

Schacht 1, die nog steeds in activiteit is, geeft de bezoekers de gelegenheid af te dalen naar de verdiepingen -30 en -60 meter, de verschillende afbouwmiddelen in werking te zien, de pijler en de galerijen te bezichtigen. De ophaalmachine van het type “KOEPE” (de ophaalkabel loopt over een katrol i.p.v. zich over een keerrol op te winden) bevindt zich loodrecht boven de schacht.

Op de eerste verdieping bevindt zich de **losvloer** waar de geladen wagens met kolen en steen uit de kooien geduwd worden. Aansluitend heeft men de **kolenwasserij** waar de steenkolen gewassen, gebroken, voorgesorteerd en opgeslagen werden in afwachting van hun verkoop. Het gesteente werd afgevoerd naar de **steenbergr**. De afdaling naar de ondergrondse galerijen omvat eveneens het bezoek aan de kolenwasserij, zorgvuldig vernieuwd.

Aanvoerwagens, zeven, laadtrechters, systeem van kooien en ontkooien van de mijnwagens, het zuiveringsproces, het wassen en het opslaan : alle behandelingen van de kolen zullen u getoond worden vanaf de aankomst van het mineraal tot aan zijn verkoop en vervoer. Sinds de mijnsluiting is er in deze gebouwen niets veranderd, zelfs de lampen niet die Sint Barbara voortdurend verlichten en waarop alle mijnwerkers hun hoop vestigden.

Schacht “Marie”

Schacht Marie

Binnen de Schacht Marie

Schacht “Marie” dateert uit de negentiende eeuw (1849). Ze heeft tot 1887 dienst gedaan als hoofdschacht en vervolgens tot 1983 als luchtuittrekkende schacht. Ze had een diepte van 234 meter en is uitgerust met metalen schachtbok. De schacht bevindt zich in een veelomvattend technisch gebouw dat in een zeer goede staat bewaard gebleven is waar zich de ventilators, de douches, de lampenzaal, de compressorenzaal, het rapportenbureau, enz. ... bevinden.

In samenwerking met het Centrum voor Geschiedenis van de Wetenschappen en de Techniek van de Universiteit van Luik, werd er een uitgebreid museum ingericht. Verschillende bezienswaardigheden met een herkomst uit de koolnijverheid, o.a. het Luikse Staal- en Industriemuseum (voorheen het Museum van Kolen en Staal), van de ISSeP (voorheen INIEX), het Museum van het Waalse Leven, de Universiteit van Luik, de steenkoolmijn van Argenteau, de «Confrérie des Maïsses Houyeûs», de Kempische Steenkoolmijnen en verschillende privé donaties geven het museum een rijkdom aan industriële archeologie, voor het nageslacht bewaard, in een gebouw van industriële architectuur. Het bezoek is begeleid voor groepen vanaf 15 personen en een vrij bezoek is voorzien voor de individuen door middel van viertalige panelen.

Enkele bijgebouwen hebben hun eigen merkwaardigheden zoals :

- de houtzagerij met zijn “machine à tin” gebruikt om de koppen van de stutten voor te bereiden;
- de manuele sorteermachine gebruikt tijdens de tweede wereldoorlog;
- het openluchtmuseum met de ondergrondse transportmiddelen uit de Luikse en de Limburgse bekkens;
- de wasserij : waar de mijnwerkers hun kleding uitwisselden
- de “immigratie” tentoonstelling met de reconstructie van een “barak” in plaatwerk waar de buitenlandse mijnwerkers woonden tijdens de grote kolenslag;
- de vervoer naar de steenberg met zijn machines uit de tijd en in hun oorspronkelijke staat bewaard ■

Het openluchtmuseum

5. AANVULLENDE UITRUSTINGEN EN ACTIVITEITEN

Groepsverblijf

Blegny-Mijn stelt ook een verblijfscentrum ter beschikking voor groepen. Hij is gelegen naast de site. Hij heeft een capaciteit van 58 bedden: 28 tweepersoonsslaapkamers (met televisie, enbadkamer met wc en douche) en 2 single kamers uitgerust. De singles zijn ook speciaal ingericht voor gehandicapten met rolstoelen.

Men heeft de keuze tussen enkel overnachten of overnachten met pension. Deze structuur past uitstekend voor het verblijven van school- en sportieve groepen. Ter plaatse vindt men talrijke accommodaties zoals een wasserij, zalen voor kinesithérapie, ontspanningsruimte met tafelfootbal en tafeltennis, gesloten parkeerplaats, bureau voor ploegverantwoordelijken of leraren (klaslokaal beschikbaar in Blegny-Mijn).

Het Luikse Centrum voor Archieven en Documentatie van de Steenkoolindustrie (CLADIC) volmaakt het getuigenis van deze site.

Zijn doelstellingen zijn dubbel: het verzamelt een maximum aan visuelen, geluide en geschreven archieven over de Luikse steenkoolmijnen. De bibliotheek bevat voornamelijk documenten afkomstig uit het Centrum voor Geschiedenis van de Wetenschappen en de Techniek van de Universiteit van Luik, de ISSeP en de Mijnadministratie evenals 80.000 mijnwerkersboekjes daterend uit de tweede helft van de negentiende en de twintigste eeuw. Een geïnformatiseerde databank is in aanmaak die het ons binnenkort zal toelaten alle archieven onmiddellijk op te vragen en te lokaliseren.

Alle opgeslagen gegevens zijn op internet beschikbaar. De CLADIC bezit ook een belangrijk fotografisch fonds door de diverse dotaties zowel publiek als privaat (www.bibliocladic.be). Het centrum is toegankelijk zowel voor onderzoekers als voor het grote publiek.

De biotoop van de steenberg

Men spreekt gewoonlijk over “de steenberg” van de koolmijn van Blegny, maar het zijn feitelijk twee steenbergen uit verschillende tijdstippen : de eerste uit de periode tussen de twee wereldoorlogen en de tweede vanaf omstreeks 1947. Wanneer de tweede steenberg een maximale hoogte had bereikt, zou een derde steenberg noodzakelijk geweest zijn. Aangezien de sluiting van de mijn reeds geprogrammeerd was, besloot men af te zien van deze investering en werden de twee steenbergen uitgespreid tot één enkele steenhoop, hetgeen hem zijn bijzondere vorm gaf.

De natuur nam progressief bezit in van de steenhoop en ontwikkelde een bijzondere en evolutieve biotoop van planten en bomen. Dit laat ons toe aan te tonen, hoe de vegetatie kan bezit nemen van een, à priori, vijandelijk terrein. Het proces is met behulp van een viertalige audiobegeleiding en didactische panelen voorgesteld.

In samenwerking met de groendiensten van de Provincie Luik en het Natuurcentrum van Botrange heeft men een biologische vijver aangelegd in het moerassig gedeelte aan de voet van de steenberg. Een authentieke hoogstamboomgaard, met streeksoorten uit het land van Herve, werd eveneens gecreëerd met hulp van de Provincie Luik. Er is ook een bijenstal.

Het parkoer heeft een dubbele botanische ontdekking door het “circuit van de bomen” die zich gelijktijdig met de “biotoop van de steenberg” kan doen. De wandeling rond de steenberg +/- 1 km kan zich vervolledigen door tot op de top te gaan door middel van een nieuw trap met 204 treden.

De speeltuinen

De site heeft drie gratis toegankelijke speelplaatsen, een voor 6-14-jarigen, een voor 3-6-jarigen en een voor peuters, gelegen in de buurt van een klein dierenpark.

De boot « Le Pays de Liège »

Hij maakt het mogelijk de charmes van de Maasvallei te ontdekken en in het bijzonder het leven op de rivier, door middel van rondvaarten van een halve of een hele dag, of combinaties met de belangrijkste Luikse toeristische sites zoals Blegny-Mijn en Val Saint-Lambert. 's Avonds worden “gastronomische” rondvaarten georganiseerd en bedrijven of individuele kunnen de boot ook huren.

De toeristentreintjes

Zij verzekeren het “aards” gedeelte tussen Basse-Meuse en het land van Herve, in het kader van programma's die rondvaarten op de Maas combineren met de ontdekking van Blegny-Mijn, of om op een aangename en instructieve wijze het Land van Herve te ontdekken.

Formule smullen ondergronds en de Apero mijnen

Blegny-Mijn stelt aan zijn bezoekers de mijn te bezoeken op 2 originele manieren voor.

1. De Apero mijnen: De bezoekers ontdekken de ondergrondse galerijen van Blegny-Mijn op- 30 en- 60 meter verlicht met individuele lampen.

Deze unieke ervaring wordt afgewisseld met 2 haltes waar de bezoekers de streekproducten zoals kazen, fijne vleeswaren en bieren (mijnwerkers- en sleepersbier) kunnen proeven. Dit programma wordt voorgesteld aan individuelen en aan groepen van min. 20 personen.

2. De fijnproevers – mijnen (smullen ondergronds): Na een welkomstdrankje, ontdekken de bezoekers in kleine groepjes, begeleid door een gids, de ondergrondse galerijen van Blegny-Mijn afgewisseld door het bezoek en 2 fijnproevers haltes (2 koude hapjes en een warm hapje). De maaltijd gaat dan verder op de bovengrond in het restaurant “Le Chalet”.

Dit programma wordt voorgesteld aan groepen en bedrijven tussen 15 en 80 personen.

De tentoonstellingen

Blegny-Mijn stelt een programma van verscheidene tentoonstellingen voor, in de nieuwe zalen die in 2010 werden ingehuldigd, met 3 thema's: het mijn-verleden, de mijnen van vandaag en de ernerergie, wat een bredere visie geeft op ons initieel sociaal doel. De exposities worden gerepresenteerd in twee toonzalen aan de voet van de wasserij. Het is ook hier dat de artistieke collecties van de vzw bewaard en gepresenteerd zijn ■

Blegny-Mijn maakt deel uit van de Route van het Vuur van het Land van Luik, de vzw Pays des Terrils, het VVV-kantoor van het Land van Herve, Toerisme Wallonië –België, de vzw P.I.W.B. (Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles), de vzw MSW (Musées et Société en Wallonie), de Vereniging van de Industriële Musea in de Euregio Maas-Rijn, de netwerken PISTE (Patrimoine Industriel, Scientifique et Technique) en ERIH (European Routes of Industrial Heritage). De site is toegankelijk via het reservatie platform on-line ORC.

ERKENNING DOOR DE UNESCO

Sinds de 1ste juli 2012 is Blegny-Mijn, samen met 3 andere belangrijke mijnsites van Wallonië Grand-Hornu bij Bergen, Bois-du Lus bij La Louvière en Bois du Cazier in Charleroi, erkend als wereldpatrimonium van de UNESCO. De vier sites hebben, in nauwe samenwerking met de administratie van het Erfgoed, het instituut van Waals Erfgoed en alle betrokkene instanties, een beheerplan voor de volgende 15 jaar opgemaakt die zich inschrijft in de te volgen richtlijnen van de Waalse organisatie van Werelderfgoed.

Organisatie
van de Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

• **Voornaamste**
• **mijnsites van Wallonië**
• Werelderfgoed
• sinds 2012

Rue Lambert Marlet 23
4670 Blegny

Tel.: +32 (0)4 387 43 33
Fax: +32 (0)4 387 58 50
domaine@blegnymine.be

Meer info op www.blegnymine.be

